

UNELE ASPECTE ALE SECURITĂȚII ECONOMICE A REPUBLICII MOLDOVA

*TRUSEVICI AIIA, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*

The article analyzes the causal link between the notions: threat econom- interests economică - economică security. They indicate some external and internal factors for proper endangering national economic security of Moldova

Key words: economic safety, internal economic threats, external economic threat, economic goals.

Securitatea economică ca un fenomen social reprezintă un obiect complex al cercetării științifice: reprezentanții diferitelor domenii ale cunoașterii științifice, ținând cont de specificul său, studiază problemele securității economice, în scopul de a aborda provocările cu care se confruntă ei. Astfel, economiștii au tendința de a studia relațiile economice și activitățile economice din perspectiva principiului de siguranță, ceea ce presupune o infrastructură economică bine dezvoltată, forță de muncă calificată, etc.

Securitatea economică este un set de condiții interne și externe care contribuie la creșterea dinamică eficientă a economiei naționale, a capacității sale de a răspunde nevoilor societății, statului, individului, pentru a asigura competitivitatea pe piețele externe, garantând împotriva tuturor tipurilor de amenințări și pierderi. Trebuie de remarcat faptul că impactul amenințărilor externe și majorității celor interne asupra securității economice a Republicii Moldova se manifestă în primul rând la frontiera de stat. În consecință, întreaga gamă de măsuri pentru a proteja interesele economice ale țării ar trebui să fie efectuate în primul rând în zona de frontieră a țării [2].

Pe baza analizei fenomenului de securitate economică, se poate construi următorul «lanț» causal: interese economice – amenințare economică (pericol) – securitatea economică.

Interesele economice – sunt nevoile obiectiv existente percepute ale individului, societății și statului, axate pe crearea bazei materiale a asigurării securității economice în toate domeniile de producție și a activității economice, și, prin urmare a stabilității politice și sociale a societății, a situației economice puternice a statului în regiunile din vecinate și în lume. Moldova are interese economice în interiorul țării cât și în afara ei.

Amenințările economice (pericol) –presupun existența și acțiunea a forțelor și factorilor reali sau potențiali care pot fi destabilizatori în raport cu individul, sistemul social sau natural, provocând pagube pentru ei, perturbarea sau distrugerea lor totală. Ele se pot manifesta prin mai multe forme, de exemplu: intenții și acțiuni ostile ale unor subiecți împotriva altor; amenințări activității vitale ale omului din cauza consecințelor unor greșeli, erori de calcul, acțiuni iresponsabile; riscuri, provocări, dezastre naturale, etc.

Pe de o parte, amenințările pot afecta interesele economice provocând schimbarea și modificarea lor în condițiile schimbătoare ale vieții sociale. Aceste amenințări au un impact grav asupra schimbării de interese economice, constituirea de noi priorități și obiective.

Pe de altă parte, interesele economice ajustate afectează economia națională, structurile și autoritățile publice din punct de vedere a adoptării de către ei a deciziilor eficiente pentru a proteja interesele economice ale societății și individului. Dacă deciziile luate la toate nivelurile au caracter constructiv, atunci se creează un mecanism de încredere pentru punerea în aplicare a acestora soluții, iar acest lucru are un efect pozitiv privind consolidarea securității economice a țării.

Securitatea economică – starea și tendințele dezvoltării procesului de protejare a intereselor fundamentale ale societății și a structurilor sale contra amenințărilor interne și externe.

Securitatea reflectă așa proces de activitate socială care presupune protejarea personalității, societății și a statului de diferite tipuri de factori negativi, perturbatori, pericole, riscuri și provocări.

Pe baza studiului literaturii de specialitate [1, 3, 4] pare necesar să se ia în considerare următorii factori, care se activează în cazul când apar diverse amenințări:

1. Amenințările care apar contribuie la tensionarea contradicțiilor între interesele economice și necesitatea de a le proteja cu ajutorul forțelor și mijloacelor sistemului de securitate economică. Aceasta situație, pe de o parte reprezintă o povară suplimentară asupra bugetului de stat, pe de altă parte, este un stimulent pentru dezvoltarea economică în continuare. În raport cu interesele economice, amenințările provoacă necesitatea introducerii unor modificări și corectări în strategia de dezvoltare economică, ajustarea priorităților ei ce vizează evoluția personalității, societății și a statului.

2. Amenințările, realizând o funcție distructivă în raport cu interesele economice și securitatea economică a statului, în același timp, sunt un fel de semnale ce ne vorbesc despre existența unor probleme în anumite sectoare ale economiei și vieții sociale.

3. Amenințările contribuie la apariția la subiecții activității economice unor disponibilități interne suplimentare pentru prognozarea, blocarea și neutralizarea diferitor tipuri de pericole, riscuri, cataclizme și factori care pot aduce pagube esențiale economiei naționale.

Un pericol nemijlocit pentru interesele economice crează amenințările economice care dereglează tempoul normal al reproducerii sociale. În forma sa cea mai generală, ele pot fi clasificate drept amenințările interne și externe. La amenințările externe se referă, în primul rând, factorii geopolitici și cei ce țin de activitatea economică externă, cât și procesele ecologice globale.

Securitatea economică externă într-o economie deschisă necesită: în primul rând, ca participarea țării în relațiile economice internaționale să creeze condiții mai favorabile pentru producția națională; în al doilea rând, ca economia națională cât mai puțin să fie afectată de evenimente negative din lume, atât în domeniul economic cât și în sfera politică, deși este imposibil de a evita complet această influență într-o economie deschisă.

În contextul celor expuse, mai sus, putem identifica unele amenințări actuale ale securității economice a Republicii Moldova. Printre factorii externi, care prezintă pericol pentru securitatea economică națională, putem menționa:

– predominanță în export a mărfurilor cu caracter de materie primă, pierderea piețelor tradiționale pentru produsele agricole și a altor produse. Rata medie anuală de creștere a exporturilor de bunuri și servicii în ultima perioadă a constituit cca. 16% [5];

– dependența țării de importurile multor tipuri de produse, inclusiv produselor alimentare. În ultimii ani rata medie anuală de creșterea importului a constituit cca 28% [5];

– creșterea datoriei externe;

– un control neefectiv a comerțului exterior, schimbului valutar și activității. În perioada 2007-2013 sa observat o creștere a gradului de acoperire a importurilor prin exporturi de la 36,3% până la 44,2%. Dar această creștere nu se încadrează în limitele minime (60%) pentru asigurarea securității economice a statului [5];

– un nivel scăzut de dezvoltare a infrastructurii financiare, organizaționale și informaționale necesare pentru susținerea competitivității exportului și raționalizării structurii importului;

– infrastructura nedezvoltată a transportului care deservește operațiunile de export

– import. Factorii interni care amenință securitatea economică a Moldovei sunt:

– deformarea structurală a economiei (moștenire din trecut);

– competitivitate scăzută a economiei naționale cauzată de învechirea bazei tehnologice a mai multor ramuri ce condiționează un consum mare de energie și resurse;

– un nivel ridicat de monopolizare a economiei;

– un nivel ridicat al inflației.

Factorii interni, la rândul lor se împart în: 1) factori legați de legitățile dezvoltării ciclice a sistemului economic, și 2) factorii non-ciclici de dezvoltare.

După masștabul și stabilitatea acțiunii primului grup de factori putem concluziona, că acești factori în anumite condiții pot avea un impact negativ la nivel macroeconomic, și vor crea o amenințare reală pentru securitatea economică a statului.

Acțiunea celui de al doilea grup de factori este cauzată de acumularea de lungă durată a tendințelor distructive în condițiile de reproducere a elementele-cheie ale sistemului economic, și anume:

- eficiența utilizării potențialului productiv și inovațional al țării;
- managementul și gestionarea activității economice;
- dezvoltarea sferei sociale;
- starea mediului ambiant;
- sistemul relațiilor publice și dezvoltarea economiei regionale [4].

O amenințare gravă și foarte reală pentru securitatea economică a țării, prezintă micșorarea arealului cercetărilor fundamentale, dezintegrarea colectivelor de cercetare și birourilor de proiectare de talie mondială, scăderea bruscă a comenzilor pentru produse cu înalt nivel tehnologic și competitiv, »exodul creierelor« din țară. În condițiile actuale, gama de amenințări se extinde, iar securitatea economică a statului poate fi subminată nu numai economic, ci, și prin intermediul, mijloacelor politice și militare.

În concluzie putem menționa că din analiza amenințărilor securității economice a țării, rezultă, că principalul mijloc de prevenire și eliminare a lor este activitatea intensă a organelor autorităților publice la toate nivelurile.

Suportul financiar, pentru executarea acestor activități îndreptate contra amenințărilor din sfera securității economice, trebuie să fie asigurată din bugetul de stat.

Structura activității legate de asigurare a securității economice a statului prezintă o combinație complexă a diferitor elemente, care se află într-o legătură constantă între ele și în dezvoltare continuă a obiectivelor, mijloacelor și rezultatelor ei.

Bibliografie

1. Государственное управление в сфере экономической безопасности [Текст] С. Н. Максимов. – М.: Экономика, 2013. – 384 с. – ISBN 978-5-9779-0717-7.
2. Sistemul de securitate internațională economică regională (aspect teoretic și metodologic al problemei) // Economie și Sociologie: jurnal științific-teoretic, Chișinău: Institutul de Cercetări Economice al Academiei de Științe a Republicii Moldova. – 2003. – № 2. – P. 3-14.
3. Финансовая безопасность государства. Проблема управления рисками [Текст] А. Н. Литвиненко; Т. Ю. Феофилова; А. С. Воротнев. – М.: Знание, 2009. – 216 с.- ISBN 5-7320-0934-5.
4. Экономическая безопасность государства и регионов[Текст]: Учебное пособие/ В. В. Криворотов; А. В. Калина; Н. Д. Эриашвили.-М.: Юнити-Дана, 2014 . – 352с. – ISBN 978-5-238-01947-5.
3. <http://www.statistica.md>.